

de soyut, yönlendirici ifadeler taşıması sonucu gerçekleşme oranı düşük olmuştur.

1979 yılında önemli tedbirlerdeM gelişmeler şöyledir :

a) Turn madensel doğal kaynakların işletilmesi esaslarını düzenleyecek tek bir maden yasası metninin ana ilkeleri belirlenmiş, ancak Parlamento'ya sevkedilememiştir.

b) Linyit, bor tuzu ve demir cevheri yataklarının kamu kuruluşları tarafından işletilmeleri için yıl içinde önemli adımlar atılmış, manyezit yataklarının işletme haklarının geri alınarak kamu kuruluşlarına devri konusunda hazırlanan kararname ise yürürlüğe konamamıştır.

c) MTA Enstitüsü ile işletici feamu kuruldu n arasında proje bazında eşgüdüm sağlanması konusunda yeterli ilerleme olmamıştır.

d) Maden işletmelerinin Maden Bairesi'nin yakın gözetimi altına alınması için "Maden İşleri Genel Müdürlüğü* tasarısı hazırlanmış, ancak Parlamento'ya sevkedilememiştir.

e) Koklaşabilir taşkömürü üretiminin bütünüyle metalürji sektörüne tahsisi için ilk kademede ısınma kesimindeki tüketim önlenmiştir.

f) Linyit tüketiminin, tüketim alanlarının gerektirdiği niteliklere uyumlu olarak dağılımı için bir ana plan yapılmasına Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının koordinatörlüğünde başlanmıştır.

g) Yabancı petrol şirketlerinin ellerinde bulunan petrol alanlarını geliştirmeleri ve arama yatırımlarını hızlandırmaları için gerekli önlemler alınamamıştır.

i; Taşkömürü üretiminin yeni koşul ve gereksinimlere uygun bir biçimde geliştirilmesini temin için hazırlanacak "Zonguldak Geliştirme Ana Planı'na yıl içinde başlanamamıştır.

BÖLÜM 7. 2172 SAYILI YASA UYGULAMALARI :

2172 Sayılı Yasa, 4.10.1978 tarihinde T.É. M.M'ce kabul edilmiş ve 14.10.1978 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu yasa, her türlü madenle ilgili olarak daha önce gerçek kişi ve özel hukuk tüzel kişilere verilmiş olan arama ve işletme haklarının devletçe geri alınması esaslarını düzenleyen bir genel yasadır.

Bu niteliğiyle adıgeçen yasa, daha önceki 6309 sayılı Maden Kanunu ve eklerini ortadan kaldırmamakta, bir çeşit onun ek-sik olan yönünü tamamlayan, kamu yararı iminde madenlerin işletme haklarının devletçe nasıl geri alınacaf ını belirleyen bir ek yasa olmaktadır.

2172 Sayılı yasanın 1. maddesinde hangi bölgelerde, hangfccins madenlerin eşletme haklarının geri alınacağına karar verecek organ olarak Bakanlar Kurulu yetkili ki* lınmış ve işletme hakları geri alınarak madenlerin sermayesinin tamam: devlete ait, çalışma konuları uygun olan iktisadi devlet teşekkülleri eliyle işletileceği belirtilmiştir.

Yasanın bu maddesi gereğince 17.11.1978 ve 3.12.1978 tarihli Resmî Gazete'lerde yayımlanan 4 ayrı kararname ile toplam 927 adet taşkömürü, linyit, asfalüt, demir cevheri ve bor tuzu arama ve işletme haklarının sırasıyla Türkiye Kömür İşletmesi Kurumu (TKİ), Türkiye Demir ve Çelîc İşletmeleri Genel Müdürlüğü (TDÇİ) ile Etibank Genel Müdürlüğüne devri için çalışmalar başlatılmıştır.

Bu bölümde devir işlemlerinin yürütülmesi ile devir sonrası gelişmeler ele alınacaktır.

7.1. DEVİR İŞLEMLERİNİN YÜRÜTÜMÜ :

Yasa ve kararnamenin yayımlanmasından sonra Enerji ve Tabii Kaynaklar B&-kanhii'nin eşgüdümünde başlangıçta 15, daha sonra 13 olmak üzere toplam 27 a*

det Takdir Komisyonu kurularak işletme imtiyazlı ve işletme ruhsatlı sahalardan başlamak üzere uygulamaya geçilmiştir. Takdir Komisyonu her bir saha için ayrı ayrı, tesbit ve takdir işlemlerini bir raporla E.T.KJB. lığına vermiş, Bakanlık taraflara durumu tebliğ ettikten sonra» uygulamanın eksik veya hatalı yönlerinin düzeltilmesi ve tazminatın artırılması için işletme hakkı sahipleri genellikle Danıştay'a dava açmıştır. Danıştay'ın birliktişileri aracılığıyla sahada tesbit yaptırmamasından sonra Bakanlık'a işletmeye el koyma kararı alınmış ve ilgili' iktisadi devlet teşekkülü işletme için hesaplanan tazminat miktarını Bankaya yatırdıktan sonra işletme devralınmıştır. Bu devralma süresi, sahada Takdir Komisyonunun çalışmaya başlamasından itibaren 4 ile 6 ay arasında değişmiştir. Aralık 1978 ile Ekim 1979 tarihleri arasındaki 10 aylık bir süre içinde, üzerinde tesbit ve takdir etmeye değer herhangi bir taşınır-taşınmaz varlık bulunan tüm sahaların işlemleri Takdir Komisyonlarıca bitirilmiş idi.

Bu şekilde uygulamanın başlamasından, yasa ile ilgili tüm işlemlerin Bakanlık genelgesi ile durdurulduğu 18 Kasım 1979 tarihine kadar tesbit ve takdir işlemleri tamamlanmış olan 117 demir cevheri sahasından 84'ü, 238 linyit ve asfaltit sahaslarından 85'i ve 16 bor tuzu sahasından 9'u işletici kamu kuruluşlarına devredilmiştir.

Bu sayıların dışında kalan arama ruhsatlı sahalar için yasa gereği tazminat verilmeyeceği gözönüne alınarak, Resmi Gazete'de ilk çıkan kararnamede bu arama ruhsatlı sahaların arama haklarının geriye alındığına ilişkin duyuru hukuki açıdan yeterli sayılmış ve başkaca bir işlem yapılmamıştır.

Devir işlemlerinde işletme hakkı sahiplerine linyit ve asfaltit için T.K.İ. Kurumu tarafından 440,0 milyon TL, bor tuzu için Etibank tarafından 38,0 milyon TL, demir cevheri için TDCİ tarafından 74,0 milyon TL, toplam 552,0 mil-

yon TL tazminat ödenmiştir. Kararnamede kapsamındaki madenlerden kaç adedinin hangi bölge sınırları içinde olduğu, 1978 sonu itibariyle devir öncesi kaç tanesinin üretim faaliyetini sürdürdüğü ve hangilerinin 1979 yılı sonu itibariyle işletici kuruluşlara devredildiği Tablo 64 de verilmiştir.

7.2. DEVİR SONRASI GELİŞMELER :

2172 sayılı yasa uygulamaları dar kadro ve olanaklar ile yürütülmüş ve büyük bir operasyon yapılmıştır. Etibank TKİ ve TDCİ büyük deneyimleri ile devralınan sahalardaki üretim faaliyetlerindeki kesikliği asgariye indirmeyi ve bazı bölgelerde kısa dönemlerde üretim patlaması yapmayı başarmışlardır. Ancak gene de bazı bölgelerde 2172 sayılı yasanın çıkış amaçlarına uygun faaliyetler sürdürülmemiş, bir kaos ortaya çıkmıştır. Bu durumun başlıca sebepleri 3 grupta toplanabilir :

a) Yasanın hazırlanış ve uygulanışındaki boşluklardan ileri gelen sebepler:

— Yasa ile madencilik şirketi¹ devletleştirilmemekte, şirketin elinde bulunan işletme hakkı geri alınmaktadır. Bu durumda bölgede yeni bir örgütsel yapı kurmak gerekmektedir. Bir yapının yıkılıp yerine yenisinin kurulmasının doğuracağı sorunların boyutları yeterince tahmin edilememiştir.

— Yasa'da devralınacak işçi ve personelin statüsü ile bunların geçmiş yıllarda 'kapandıkları sosyal hakları ile ilgili bir maddenin olmayışı birçok bölgede keyfi Uygulamalara yol açmıştır, (örneğin Bigadiç ve Kestelek işletmeleri)

— Yasa'da maden alanındaki taşınır ve taşınmaz mallardan 'hangilerinin devrolunacağına ilişkin olarak getirilen «Güvençlilik» ve «Süreklilik» kavramlarının görece oluşu her bölgede Takdir Komisyonlarının farklı tavırlarına yol açmıştır, (örneğin Şırnak asfaltit işletmesinde mefruşat ve sarf malzemeleri dahi

TABLO 64. Kararname Kapsamındaki Madenler

Madenin cinsi ve bölge adı	Arama veya işletme hakkı sayısı (1)	1978 sonunda üretimde olan saha sayısı (2)	1979 yılında devredilen saha sayısı (3)
BOK TUZU	(47)	(9)	(9)
Bigadiç ve civarı	29	7	7
M. Kemalpaşa ve civan	6	1	1
Emet ve civan	6	1	1
Kırka ve civan	6	—	—
ASFALTİT	(49)	(2)	(6)
Şırnak ve civarı	32	1	5
Silopi ve civan	6	1	1
Pervari ve civan	6	—	—
Gercüş ve civan	5	—	—
LİNYİT	(550)	(75)	(79)
Çam-Gönen ve civarı	91	7	9
Orhanlı - Keleş ve civan	36	3	7
Soma-Akhisar ve civan	24	8	9
Aydın-Söke ve civan	11	5	3
Yatağan - Mites ve civan	13	7	6
Tavşanlı - Gediz ve civan	51	18	5
Ermenek - Ilgın ve civan	33	5	5
Bolu - Beypaşa ve civan	105	11	17
Çorum-Sorgun ve civan	101	6	12
Sivas - Kangal ve civan	37	3	1
Erzurum - Bingöl ve civan	36	2	3
TAŞKÖMÜRÜ	(14)	(-)	(-)
Antalya ve civan	14	—	—
DEMİR CEVHERİ	(267)	(30)	(84)
Divriği - Kemaliye ve civan	54	7	
Hekimhan ve civan	14	2	
Yahyalı - Feke ve civarı	103	7	
Bingöl ve civan	4	—	
Balâ-Keskin ve civan	38	7	
Balıkesir - Aydın ve civan	25	5	
Diğer yerler	29	2	
TOPLAM	(927)	(116)	(178)

Notlar ;

(1) Kararnamede yer alan sahalarda Türkiye'de özel kesim üzerine ruhsatlı bulunan hemen tüm bilinen bor tuzu, asfaltit, taşkömürü' ve demir cevheri potansiyelleri' kapsamaktadır. Ancak linyitte MTA verilerine göre kayda değer rezerve sahip sahalardan Trakya bölgesi daha sonra ele alınmak üzere, Sor-

gun havzasının bir bölümü die Merzifon Suluova havzası henüz açıklanmayan nedenlerle kararname kapsamı dışında kalmıştır.

(2) Kararname kapsamında yer alan 927 adet sahadan 1978 yılı sonu itibariyle ancak 116 adet sahada üretimde bulunuyordu. Bu durum ruhsat spekülasyonunun

boyutlarını göstermesi açısından ilginçtir.

(3) İşletici kuruluşlarca 1079 yılında devralınan saha ve işletmeler her 5 madden türü için, rezerv ve üretim kapasitesi açısından en önemlileridir. Bor tuzu, asfaltit, taşkömürü ve demir cevherinde

devir kapsamına alınırken Balıkesir-Bigadiç bölgesinde madenin işletilmesi için zorunlu tesisler devraimmamıştır.)

— Yasa genel olarak kapalı işletmecilik ile çalışan bir ocağın devralınmasına göre hazırlanmıştır. Açık İşletme ile ilgili hükümlerin olmayışı uygulamada birçok güçlükler yol açmıştır, (örneğin dekapajın tazminat hesaplamasında nâsi' ele alınacağı gibi)

— Yasa'da rödovanslı sahalardaki ocakların nasıl ele alınacağına dair hükümlerin olmayışı da bir çok güçlükleri doğurmuştur. Yasa muhatap olarak işletme hakkı sahibini tanımaktadır, (örneğin Ankara - Kesikköprü demir ve Mar-din -Silopi asfaltit sahaları)

— Yasa'daki maden alanı kavramının açık olmayışı da birçok farklı tavırlara yol açmıştır, (örneğin Sımak asfaltit sahasına 40 'km mesafedeki sosyal tesisler devralırken, Hekimhan - Deveci sahasına 10 km mesafedeki atölye ve idari binalar maden alanında değil diye devraimmamıştır.)

— Yasa'ya dayanılarak çıkarılan kararnelerde belirtilen bölge sınırı madenleri bir havza şeklinde ele almamaktadır. Jeolojik ve coğrafi konum olarak bir havza oluşturacak bazı sahalarda devir kapsamı dışında kalırken (örneğin Sorgun linyit havzası gibi), ilk kademedele alınması gereksiz, maden oluşumunun varlığı bile belirsiz bazı sahalarda güç ve kaynak kaybına, çalışmaların dağılmasına yol açmıştır, (örneğin Kangal dışındaki Sivas bölgesi linyit yatakları).

hemen hiç bir önemli saha devir kapsamı dışında kalmaz iken, linyitte havya özelliği gösteren Gediz ve Sorgun yatakları devir işlemleri Kasım 1979'da durdurulduğu için tesbit ve takdir işlemleri bitmesine rağmen devralınamıştır.

— Yasa ile şirketler devletleştirilmediği için bazı hallerde bir kamu kuruluşunun elindeki sahalarda bir diğer kamu kuruluşuna devredilmiştir, (örneğin Yeni Celtek ve Kömür işletmeleri A.Ş. firmaları sermaye bileşiminde kamu fonları ağır basan kuruluşlardır. Bunların sermaye bileşimlerinde yapılacak değişikliklerle konu çok daha kolay halledilebilir-di.)

...../.....

b) Saha Sahiplerinin tutumlarından gelen Sebepler :

— Bazı işletmelerde üretim sürecinin vazgeçilmez unsurları olan makma-teçhizat ya tesbit işleminin öncesinde saha dışına çıkarılmış veya tesbit ve takdir işlemleri yapıldığı halde teslim edilememiştir. Bu durum devralınan sahada büyük bir boşluk doğurmuştur (örneğin Aydın - Şahinali linyit işletmesi gibi)

— Hemen her sahada zaten madencilik bilim ve tekniğe uygun olarak çalışmayan şirketler, devralma öncesi maden yatağını daha büyük hızla tahrip etmişler ve böylece devir sonrası maden yatağının tekrar Üretim sürecine sokulmasında uzun bir hazırlık dönemine gereksinim duyulmuştur. Bu durumu önlemek için yasa'da öngörülen gözetim mühendisliği müessesesi birkaç bölge hariç (Soma bölgesi gibi) etkin görev yapamamıştır.

c) İlgili Devlet Kuruluşlarının Tutumlarından İleri gelen sebepler :

— Yasa uygulamalarını yürütmekle sorumlu Bakanlık kadrosunun sayısı az

olduğu gibi (5 kişi), ilgili IDTlere etkinliği de gayet az olmuştur. Dolayısıyla çalışmalarda zaman zaman eşgüdüm noksanlıkları görülmüştür.

— Sahaları devralan 'her üç tDT (TKİ, Etibank, TDCİ) günlük işletme ve yatırım faaliyetleri içine gömüldükleri için sahaların kendilerine devrinden önce gerekli hazırlıkları yapamamışlar, devir sonrasında bile gerekli örgütsel düzenlemeleri hızla yerine getirememişlerdir.

— Bazı İDT yöneticilerinde 2172 sayılı yasa uygulamalarına karşı görülen inançsızlık, giderek bir paniğe dönüşmüş ve tüm işlemleri bittiği halde bazı sahaları devralmama veya devraldığı halde yeniden başka kuruluşa devretme biçiminde uygulamalara yol açmıştır, (örneğin TDCİ bazı sahaları Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının koordinatörlüğünde Erdemir'e devretmiş, bazı sahalarda da eski işletici firmalar ile yeniden işbirliği yoluna gitmiştir.)

örgütsel düzenlemeler bakımından en kolay geçiş bor tuzu konusunda olmuş, Etibank devraldığı sahaları aynı yörelerde mevcut eski müessese ve işletmelerine bağlamıştır. Emet ve Kırka'da devralman sahalar üretimde bir artış sağlamamış» ancak uzun dönemde havza madenciliği açısından sağlıklı kararlar verilebilecek olanaklara kavuşulmuştur. Bigadiç'te ise Etibank'ın henüz üretime geçmemiş işletmesine devralınan 7 kapalı ocak eklenerek havza madenciliğine geçilmiş, M. Kemalpaşa'da «Kesielek Kolemanit işletmesi» adı ile ayrı bir birim kurulmuştur. Devir alınan bor tuzu sahalarında teknik ve idari sorunlar nedeniyle üretim düşmüş, ancak bu durum stok hareketleri nedeni Üe dışsatıma olumsuz etkide bulunmamıştır. Devralınan işçi sayısı ise ^Bigadiç'te 1845, Kesielek'te 621, Emet'te 280 olmak üzere toplam 2746 dır.

Linyit ve asfaltit yataklarını devralan TKİ, yıl içinde tüm örgütsel yapısını yeniden düzenlemiştir, (Tablo 65.)

TABLO 65. 1979 yılı TKİ linyit asfaltit işletmeleri örgüt yapısı bilinen rezervler ve kalitesi

Müessese ve Bölgeler	Rezerv (Milyon fon)	Isıl değer (Kcal Ag)
Garp Linyitleri işi. Mües.		
— Tunçbük Bölgesi	293,0	4.000
— Seyitömer Bölgesi	227,2	2.750
— Dursunbey Bölgesi	15,0	3.800
— Gediz Bölgesi	12,5	4.500
Ege Linyitleri İşL Mües.		
— Soma Bölgesi	180,7	4.200
— Deniz Bölgesi	35,0	2.500
— Aydın Bölgesi	13,6	3.500
— Yatağan Bölgesi	300,0	2.100
Alpagut - Dodurga Lin. Mües.		
— Alpagut Bölgesi	22,0	4.100
— Havza Bölgesi	33,0	2.000
— Sorgun Bölgesi	4,0	2.500
Çanakkale Lin. İş. Mües.		
— Çan Bölgesi	139,8	3.000
— Gönen Bölgesi	2,0	4.000
Bursa Lin. İsi. Mües.		
— Keleş Bölgesi	50,0	1.700
— Orhaneli Bölgesi	58,0	2.700
— M. Kemalpaşa Bölgesi	20,0	3.000
— Trakya Bölgesi	143,0	2.200
Güneydoğu And. Lin. İş.		
— Şırnak Bölgesi	52,0	4.500
— Silopi Bölgesi	20,0	6.000
Konya Limy. İşt.		
— Beyşehir Bölgesi	123,0	1.300
— Ilgın Bölgesi	10,0	2.500
— Ermenek Bölgesi	10,0	3.800
Sivas - Kangal Liny. işi.		
— Kangal Bölgesi	203,0	2.500
Bingöl • Karlıova Liny. tgL		
— Karlıova Bölgesi	89,0	2.500
Bolu Linyitleri İş.		
— Bolu Bölgesi	32,5	4.500

Doğu Liny. İşL Mües.		
— Aşkale Bölgesi	23,0	4.500
— Oltu Bölgesi	12,0	4.500
— Erciş Bölgesi	5,0	3.500
Orta Anadolu Lin. işi. M.		
— Beypazarı Bölgesi	330,0	3.250
Afşin - Elbistan Lin. işi. M.		
— Elbistan Bölgesi	3.150,0	1.600

NOT : (1) Rezervler görünür -f Muhtemel olarak TKİ verilerine göredir.

TKt işletme hakkını devraldığı sahalardaki yönetici ve teknik eleman gereksinimini daha önceki müesseselerinden kaydirdığı elemanlarla karşılamış ancak makina ve işgücü açığını kısa dönemde kapatmak için özellikle açık işletmelerde örtükazı, kömür kazısı, yüklenmesi, nakliyesi için yoğun ihalelere çıkmıştır. Bu şekilde yıl içinde bağitlanan sözleşmelerle üretim sürecindeki kesiklik asgariye indirilmeye çalışılmıştır.

Demir cevheri yataklarının TDCİ'ye geçişi ise oldukça sancılı olmuştur. TDCİ yıl içinde demir cevheri işletmeciliği için Divriği Müessesesi dışında «Hekimhan Demir İşletmeleri Müessesesi» ve «Attepe Demir işletmeleri Müessesesi» adı altında iki yeni müessese ile Balıkesir ve Kesikköprü'de iki yeni İşletme kurmak üzere girişimde bulunmuşsa da müessese kadroları Maliye Bakanlığınca vize edilmediği için işletmeler faaliyete geçememiştir. TDCİ sadece Hekimhan bölgesi Deveci ve Karakuz yataklarını 1979 yılında bir emanet komisyonu kurarak kendi işletmiştir. Adana, Kayseri, Sivas, Erzincan ve Balıkesir bölgelerinde TDCİ devraldığı hemen bütün büyük yatakları bir protokolle Ereğli Demir-Çelik Fb. sına rödovansla devretmiş, Erdemir ise bu sahaları kendisi çalıştırmak yerine eski sahiplerine ihale ederek eski uygulamayı sürdürmek yolunu seçmiştir.

TDCİ elindeki başlıca demir cevheri yataklarının adları, rezerv ve kaliteleri (Tablo 66.) da verilmiştir.

TABLO 66. 1979 yılında TDCİ elindeki başlıca demir cevheri yatakları

Madenin Yeri ve ismi	Rezerv (1) (Milyon Ton)	Tenor (% Fe)
I. Direkt Şarjlık yataklar	(254,1)	(-)
Malatya - Hekimhan - Deveci (Lim.)	7,7	49,4
Malatya - Hekimhan - Karakuz	1,5	54,8
Malatya - Hekimhan - Şirzi	0,3	49,0
Sivas Kangal - Çetinkaya	3,2	55,5
Sivas - Gürün - Otlukilise	12,7	53,0
Sivas - Divriği - A, B, C	130,0	55,0
Sivas - Divriği - DumJuca	10,0	54,0
Sivas - Divriği - Akdaf	0,6	60,0
Erzincan - Kemaliye - Bizmişem	1,0	67,0
Erzincan - Kemaliye - Çattı	1,4	62,0
Erzincan - Hiç - Akuşağı	0,2	60,0
Adana - Feke - Attepe	34,0	58,4
Adama - Feke - Elmadağ	1,9	55,5
Adana - Feke - Kızıl	1,9	52,0
Adana - Feke - Menteş	1,7	55,0
Adana - Feke - Uyuzpmar	0,4	50,0

Adana - Saimbeyli - Aşık	3,4	53,0
Kayseri - Yahyalı - Karamadası	3,4	53,2
Kayseri - Uzunpar	4,0	44,5
Ankara - Balâ - Kesikköprü	4,7	55,0
Balıkesir - Havran - B. Eğmir	H,4	57,0
Balıkesir - Merkez - Şamlı	6,0	58,9
Balıkesir - Ayvalık - Ayazmant	4,7	60,6
Aydın - Söke - Çavdar	3,0	55,0
II. Zenginleştirilecek Cevher :	(1.507,0)	(-)
Bingöl - Genç - Avnik	135,0	14,0
Malatya - Hekimhan - Hasançelebi	932,0	20,0 (Manyetit tenörü)
Malatya - Hekimhan - Deveci (Sid.)	110,0	36,4
Malatya - Hekimhan - Karakuz	200,0	16,0
Sivas - Gürün - Otlukilise	130,0	23,0

(1) Rezerv, görünür + Muhtemel olup, TDÇt verilerine göre, Her bir saha yoğun etüd ve aramaları gerektir inektedir.

1979 yılında gerçekleştirilen hu huyük operasyonla, önümüzdeki yıllarda bozuk olan linyit ve demir cevheri yurtiçi arz-talep dengesinde bir düzelme, bor tuzu yurtdışı pazar payı ve fiyatlandırmasında bir aşama beklenmektedir.

8. MADENCİLİK GENEL TABLOLARI

Bu bölümde Madencilik Yurtiçi Tüketimi, üretimi, Dışsatımı ve Dışalımını Tabloları verilmiş iştir. Tabloların hazırlanmasında mümkün olduğu ölçüde Birleşmiş Milletler Uluslararası ürün Sınıflandırma Esaslarına sadık kalınmıştır. Kullanılan veri kaynakları şunlardır.

- Devlet İstatistik Enstitüsü raporları
- Maden Dairesi - Madenlerimizin Faaliyetleri raporları
- Kuruluşların yıllık faaliyet raporları
- Firmalarla yapılan özel görüşmelerle edinilen bilgiler
- Ticaret Bakanlığı - Dış Ticaret İstatistikleri
- Devlet Planlama Teşkilatı - Yıllık Programlar

Tablolarda kullanılan verilerin toplanmasında ve değerlendirilmesinde karşılaşılan ilk güçlük madencilik faaliyetleri ile ilgili resmi ve özel verilerin azlığı, olan verilerin zorlukla bulunması ve bu-

lunan verilerin, resmi veriler dahi olsa, birçok kaynaktan kontrol edilmesi gerekliliği idi. Denilebilir ki bu çalışmanın en büyük yararı birçok veriyi toplu halde bulundurmasının yanında resmi venier (DİE, Maden Dairesi, DPT, Ticaret Bk., Kuruluş faaliyet raporları v.d.) arasında bir tutarlılık sağlamak yönünde bilinçli bir çabayı içermesidir.

Bu durumlar gözönünde tutularak kaynaklar birbiriyle karşılaştırılmış, en doğru veriler seçilmeye çalışılmış, gerektiğinde birincil kaynağa başvurulmuştur. Tablolarda çok anlamlı olmadığı takdirde stok hareketlerine yer verilmemiştir. 1979 program rakamlarının bazıları «1979 Programı»ndan, bazıları ise ilgili kumluşların programlarından alınmıştır. Metalik mineraller ve birincil enerji kaynaklarında, genellikle iktisadi devlet teşekkülleri hakim olduğu için veriler sağlıklıdır. Ancak sanayi mânerallerinin bir bölümü ile taşocakçılığı ve inşaat malzemelerinin üretim miktarı ve değerlerinin, çeşitli kaynaklardan kontrol edilerek iyi tahmin edilmiş düzeyleri ifade ettiği anlaşılmalıdır. Birçok madencilik ürününe devletçe uygulanan sübvansiyonlar ve aynı kuruluş içinde yer alan müesseselerin birbirlerine ürünün gerçek fiyatının altında mal sevketmeleri madencilik üretim değerlerinin gerçekte olduğundan daha az gözükmeye yol açmaktadır.